

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/2/2025
Identifikačné číslo spisu:	1116221524
Dátum vydania rozhodnutia:	25.02.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1116221524.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R. W. W., narodeného XX. V. XXXX, Z., N. XX/X, zastúpeného spoločnosťou PESCHLOVÁ PODHORSKÁ advokátska kancelária, s.r.o., Bratislava, Bajkalská 2D, proti žalovanej Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Bratislava, Pribinova 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pod sp. zn. B1-25C/105/2016 (pôvodne Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 25C/105/2016), o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2019 sp. zn. 5Co/192/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2019 sp. zn. 5 Co/192/2019 v časti náhrady majetkovej škody z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Dovolanie v časti náhrady nemajetkovej ujmy o d m i e t a.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 29. októbra 2019 sp. zn. 5Co/192/2019 potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) z 30. novembra 2018 č. k. 25C/105/2016-200 a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania, keď dospel k záveru, že súd prvej inštancie vo veci samej riadne zistil skutkový stav veci, vykonal dokazovanie v rozsahu potrebnom na zistenie rozhodujúcich skutočností z hľadiska posúdenia opodstatnenosti návrhu, výsledky vykonaného dokazovania správne zhodnotil a na ich základe dospel k správnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v napadnutom rozhodnutí aj náležite, jasne a výstižne odôvodnil.

1.1. V spore sa žalobca domáhal, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť mu škodu vo výške 3.580,50 eura a nemajetkovú ujmu vo výške 15.000 eur, a to titulom zodpovednosti štátu za škodu vzniknutú nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom. Vychádzal pritom z rozhodnutia č. p.: ORP-P346/1-DI-BCP-2013 zo dňa 7. augusta 2013 Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave I o zadržaní vodičského preukazu, rozhodnutia Krajského dopravného inšpektorátu Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave o odvolaní č.p.: KRPZ-P-177/BA-KDI21-2013 z 1. októbra 2013, rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 1. júla 2016 sp. zn. 2S

252/13, sťažnosti z 15.októbra 2013 adresovanej Sekcii kontroly a inšpekčnej služby MV SR v Bratislave k ČVS: ORP-P-346/1-DI-BCP-2013. Medzi stranami nebolo sporným vydanie rozhodnutí, ktoré označil žalobca za nezákonné, ani skutočnosť, že tieto rozhodnutia boli na základe žaloby žalobcu na preskúmanie zákonnosti rozsudkom krajského súdu vydaným v správnom súdnictve zrušené. Žalobca sa domáhal svojho nároku na náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy tiež titulom nesprávneho úradného postupu Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave I, v konaní o priestupku, z ktorého spáchania bol žalobca obvinený, nekonalo vo veci, nerozhodlo v lehote stanovenej v § 49 ods. 1, 2 Správneho poriadku a svojou nečinnosťou tak spôsobilo prieťahy v konaní.

1.2. Pokiaľ išlo o splnenie prvotného predpokladu, a to nesprávneho úradného postupu, z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobca sa obrátil so sťažnosťou na Sekciu kontroly a inšpekčnej služby MV SR v Bratislave, kde namietal okrem iného zbytočné prieťahy v konaní o priestupku a porušenie povinnosti orgánu vydať meritórne rozhodnutie v zákonom stanovenej lehote. Podľa oznámenia Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Bratislave o výsledku prešetrenia sťažnosti bolo vo veci priestupku žalobcu začaté konanie dňa 13. augusta 2013, pričom do dňa podania sťažnosti, t.j. do 15. októbra 2013, vo veci správnym orgánom nebolo rozhodnuté, pričom lehota na rozhodnutie predĺžená nebola. Krajské riaditeľstvo vyhodnotilo sťažnosť žalobcu v tejto časti ako opodstatnenú, prijalo potrebné opatrenia a za nepríjemnosti spojené s danou skutočnosťou sa žalobcovi ospravedlnilo. Na základe popísaného stavu mal súd potom preukázané, že správny orgán v konaní o priestupku, zo spáchania ktorého bol obvinený žalobca, porušil povinnosť vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote (§ 49 ods. 1, 2 správneho poriadku), ktorú skutočnosť ustanovenie § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. považuje výslovne za nesprávny úradný postup. Na základe vyššie uvedeného mal súd za naplnený jeden z predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu, a to existenciu nezákonného rozhodnutia a rovnako i nesprávneho úradného postupu. Ďalšou podmienkou, ktorej kumulatívne splnenie predpokladá vznik žalobcom uplatneného nároku voči žalovanému, bola existencia škody a príčinnej súvislosti medzi žalobcom tvrdenou škodou (majetkovou alebo nemajetkovou) a nezákonným rozhodnutím/nesprávnym úradným postupom.

1.3. Žalobca svoj nárok v konkrétnostiach odôvodňoval tým, že s ohľadom na skutočnosť, že mu bol zadržaný vodičský preukaz, nemohol viesť motorové vozidlo, čím bol za účelom vykonávania pracovných povinností ako aj zabezpečovania bežných potrieb seba a svojej rodiny, nútený zabezpečovať si osobnú prepravu po meste aj prostredníctvom taxi služieb. Na podporu svojich tvrdení založil do spisu potvrdenky o zaplatení jazdného - prepravného v taxislužbe v úhrnnej sume zodpovedajúcej uplatnenej škode. Súd vo vzťahu k takto uplatnenému nároku nemal za preukázaný vznik škody v uvedenej výške v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím o zadržení vodičského preukazu žalobcu, prípadne s nesprávnym úradným postupom Okresného riaditeľstva PZ v Bratislave I v predmetnom konaní o priestupku, pretože žalobca nepreukázal, že o uvedenú sumu sa jeho majetok zmenšil, a to v priamej príčinnej súvislosti s uvedenými titulmi pre vznik zodpovednosti štátu za škodu. Žalobca si vo vzťahu k takto uplatnenému nároku nesplnil ani len povinnosť tvrdenia, keď jednotlivé cesty, v súvislosti s ktorými si uplatňoval vynaložené náklady, žiadnym spôsobom nešpecifikoval. Pri takomto spôsobe uplatnenia nároku zo strany žalobcu súd nemohol posúdiť, či náklady, náhrady ktorých titulom škody sa domáhal, vznikli v priamej a bezprostrednej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím o zadržení vodičského preukazu, teda či pri každej ceste na uskutočnenie ktorej využil žalobca taxi služby, tak učinil výlučne len z toho dôvodu, že v tom čase mu bol zadržaný vodičský preukaz, keďže je bežnou súčasťou života využívanie taxi služieb i v prípade držania vodičského oprávnenia. Z rovnakých dôvodov, bez konkretizácie jednotlivých ciest, potom nebolo možné posúdiť ani, či uskutočnenie dotknutých ciest s využitím taxislužieb bolo dôvodné, resp. či nebolo možné využiť iný, nákladovo efektívnejší spôsob prepravy. Na základe uvedených skutočností súd nemohol posúdiť dôvodnosť nároku žalobcu v časti uplatnenej majetkovej ujmy.

1.4. Žalobca si žalobou uplatnil aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v celkovej výške 15.000 eur, z toho 10.000 eur v spojení s nezákonným rozhodnutím a 5.000 eur v spojení s nesprávnym úradným postupom. Žalobca vznik nemajetkovej ujmy v konkrétnostiach odôvodňoval tým, že nezákonným rozhodnutím OR PZ v Bratislave I v spojení s jeho nesprávnym úradným postupom mu bola spôsobená ujma, kedy nezákonne a nad mieru nevyhnutne potrebnú bol obmedzovaný vo výkone svojich základných pracovných aj osobných potrieb, čím došlo k zásahu tak do súkromného života žalobcu ako aj mu bolo sťažené spoločenské uplatnenie. Žalobca poukázal tiež na to, že doteraz bol vnímaný ako

riadny občan, slušný a dobrý vodič, čo preukazuje i jeho evidenčná karta vodiča. Nezákonným konaním mu bol spôsobený neprimeraný stres vyplývajúci z neistoty právnej aj ľudskej. Podľa žalobcu stres a stresové faktory sú všeobecne uznávanými notoriétami, a preto nepovažoval za potrebné ho preukazovať. Žalobca v súvislosti s uplatnenou nemajetkovou ujmu žiadal, aby súd zohľadnil právny názor Krajského súdu v Bratislave v rozsudku sp. zn. 2S 252/2013, ktorý v predmetnej veci ustálil, že zadržanie vodičského preukazu je závažným zásahom do práv žalobcu ako fyzickej osoby.

1.5. Súd mal za to, že žalobca v tomto smere neunesol dôkazné bremeno, keď v priebehu konania nepreukázal, že mu ujma vznikla a že vznikla práve v dôsledku nezákonného rozhodnutia, či nesprávneho úradného postupu. Preukázanie, že zásah do práv žalobcu nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom mal skutočne následok v podobe vzniku nemajetkovej ujmy, zaťažuje poškodeného, teda žalobcu. Právne relevantná je len taká nemajetková ujma, ktorej vznik je v príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká za súčasného splnenia dvoch podmienok, a to, že samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'uchinením vzhľadom na spôsobenú ujmu a jednak, že nie je možné túto ujmu uspokojiť inak, čo môže byť napr. formou verejného ospravedlnenia, uverejnením rozsudku, znením jeho odôvodnenia a pod. Nemajetková ujma pritom predstavuje zásah do inej ako majetkovej sféry poškodeného vplyvajúcej na jeho povest', doterajší súkromný a pracovný život, rodinné vzťahy a spoločenské postavenie, ktorej vznik v jednotlivých oblastiach života (§ 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z. z.) a že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie takto vzniknutej ujmy, je povinný preukázať poškodený. Samotná existencia nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu žalovaného nemá bez ďalšieho za následok vznik nároku na nemajetkovú ujmu. Aj tu platí povinnosť preukázania nemajetkovej ujmy, pretože okolnosť nezákonného rozhodnutia alebo nesprávneho úradného postupu, bez osvedčenia skutočností preukazujúcich ich vplyv, dopad, ako aj následky tohto nezákonného rozhodnutia/nesprávneho úradného postupu na poškodeného v rôznych oblastiach života a pôsobenia, nemá za následok automatický vznik nároku na nemajetkovú ujmu. Konanie o náhradu škody a nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je totiž súdnym konaním, v ktorom platí zásada kontradiktórnosti a unesenia dôkazného bremena stranou sporu a nemožno ho stotožňovať napr. s konaním ústavného súdu o sťažnosti na porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, v ktorom ústavný súd zistiac, že štátny orgán spôsobil neodôvodnené priet'ahy v konaní, prizná sťažovateľovi aj primerané finančné zadost'uchinenie. Preto, aby mohlo byť priznané zadost'uchinenie je potrebné, aby poškodený nielen tvrdil, ale aj preukázal, že mu v dôsledku nesprávneho úradného postupu alebo nezákonného rozhodnutia ujma nemajetkovej povahy vznikla. Musí teda tvrdiť, v čom táto ujma spočívala a navrhnúť príslušné dôkazy na podporu týchto tvrdení. Žalobca teda neunesol v konaní dôkazné bremeno ohľadom vzniku jeho nároku na nemajetkovú ujmu čo do základu ani čo do výšky. Žalobca v konaní jednak neuviedol žiadne skutkové tvrdenia na preukázanie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch s prihliadnutím na pravidlá uvedené v § 17 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z., a ani v konaní nepreukázal, že by mu vôbec nárok na takúto škodu vznikol.

1.6. Odvolací súd doplnil, že základným predpokladom uplatnenia majetkovej satisfakcie je existencia nemajetkovej ujmy, teda skutočnosť, že došlo k neoprávnenému zásahu a nemajetková ujma už vznikla a preukázanie, že zásah do osobnostných práv mal skutočne za následok zníženie dôstojnosti alebo vážnosti dotknutej osoby v spoločnosti v značnej miere. Preukázanie vzniku takéhoto následku zaťažuje postihnutú fyzickú osobu. Nemajetkovú ujmu možno priznať len v prípadoch, kde došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere a kde intenzita tohto zásahu nie je primerane napravitel'ná inými právnymi prostriedkami. Bolo nepochybné, že zadržanie vodičského oprávnenia spôsobí osobe určité obmedzenia a problémy pre jeho držiteľa, súd uznal argumentáciu žalobcu, že počas zadržania jeho vodičského oprávnenia prišlo aj k určitému zľaveniu zo štandardu, na ktorý bol žalobca zvyknutý, avšak taktiež nemôžu akceptovať tvrdenie, že by žalobcova vážnosť v spoločnosti alebo jeho dôstojnosť bola znížená tým, že by počas daného obdobia musel využívať služby MHD. Pokiaľ žalobca tvrdí, že nesprávnym úradným postupom prišiel k ujme na zdraví vznikom stresu, bolo jeho povinnosťou v konaní produkovať dôkazy na preukázanie tohto tvrdenia, nič žalobcovi nebránilo, aby predložil súdu napr. znalecký posudok v súlade s § 209 Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP).

2. Proti rozsudku krajského súdu podal dovolanie žalobca, ktorý jeho prípustnosť odôvodňoval s poukazom na § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b), CSP a žiadal rozsudok odvolacieho súdu zmeniť, alebo zrušiť a vrátiť na ďalšie konanie. Dovolateľ vytkol odvolaciemu súdu, že sa nezaoberal jeho podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, ktorými nad rámec svojej zákonnej povinnosti zdôraznil povinnosť súdu postupovať v súlade s § 186 ods. 1 CSP, teda, že všeobecne známe skutočnosti sa nedokazujú, namietal i nesprávny postup súdu pri vyhodnotení zhodných skutočností medzi stranami, ktoré ak protistrana nepoprela, sa považujú za nesporné. Tým, že odvolací súd postupoval v rozpore s týmito procesnými ustanoveniami, porušil právo žalobcu na spravodlivý proces, poukazujúc na viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu SR i Ústavného súdu SR.

2.1. Spornú právnu otázku ako dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP zadefinoval žalobca tak, že : „ právne posúdenie v tomto prípade spočívalo aj vo vyriešení otázky či skutočnosti, na ktoré vo svojich jednotlivých podaniach odkazoval žalobca ako najmä stres, stresové faktory a iné dôsledky zásahu do osobnostných práv z dôvodu nezákonného odobratia vodičského preukazu a jeho rozsah pre osobu, ktorá používa osobné vozidlo na dennej báze napĺňajú definíciu skutočností všeobecne známych podľa § 186 ods. 1 CSP, ktoré nie je potrebné osobitne dokazovať“. Žalobca namietal, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd nesprávne posúdili vyššie špecifikovanú právnu otázku, keď konštatovali, že žalobca neosvedčil súdu vznik škody ako aj nemajetkovej ujmy, a to aj v priamej nadväznosti na nesprávne posúdenie vyššie špecifikovanej právnej otázky, týkajúcej sa existencie skutočností všeobecne známych. Keďže odvolací súd pri svojom rozhodovaní otázku existencie skutočností, o ktorých má žalobca za to, že sú všeobecne známymi, nezohľadnil, má za to, že toto malo rozhodujúci vplyv aj na posúdenie právnej otázky naplnenia podmienok stanovených zákonom č. 514/2003 Z.z. pre vznik nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy.

2.2. K dôvodnosti dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobca opätovne poukázal na to, že právne posúdenie veci spočívalo predovšetkým na vyriešení otázky, či došlo k naplneniu podmienok stanovených zákonom č. 514/2003 Z. z. pre vznik nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Uviedol, že : „ posúdenie otázky závažnosti zásahu zadržania vodičského preukazu do práv fyzickej osoby má vo svojich dôsledkoch priamo a bezprostredne vplyv na právne posúdenie existencie nároku na náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, ktorá fyzickej osobe vznikne v dôsledku neoprávneného zadržania vodičského preukazu, kedy evidujeme existenciu súdnych rozhodnutí, ktoré závažnosť takéhoto zásahu explicitne deklarujú, a to napr. právny názor Krajského súdu v Bratislave v konaní č.k. 2S 252/2013, ktorý v predmetnej veci ustálil, že zadržanie vodičského preukazu je závažným zásahom do práv žalobcu ako fyzickej osoby. I keď rozhodnutia v obdobných prípadoch nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu tak ako to vyžaduje zákonom ustanovený dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ani ustálenú rozhodovaciu prax iných najvyšších súdnych autorít, dovoláme so dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom však navrhujeme zohľadniť aj vyššie cit. rozhodnutie týkajúce sa závažnosti zásahu do osobnostných práv z dôvodu nezákonného odobratia vodičského preukazu, ktoré napriek tomu, že nejde o rozhodnutie najvyšších súdnych autorít, predstavuje doposiaľ zavedenú prax rozhodovania, na základe ktorej mohli mať strany sporu legitímne očakávania, že vo vzťahu k predmetu sporu bude súd rozhodovať primerane tejto praxi.“

3. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu poukázal na to, že zo strany žalobcu nedošlo k naplneniu žiadneho z dovolacích dôvodov, čím žalovaný považuje podané dovolanie za neprípustné, nedôvodné a navyše zmatečné, nakoľko jednotlivé dovolacie dôvody odôvodnené po skutkovej a právnej stránke sú iba počtom strán rozsiahlou snahou o opätovné „otváranie“ jednotlivých úkonov vyplývajúcich z priestupkového konania a rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave vedeného pod sp. zn. 2S 252/13. Odôvodnenie podaného dovolania, tak ako to tvrdí žalobca, predstavuje podľa názoru žalovaného len neustále sa opakujúce všeobecné formulácie a tvrdenia, ktoré sa daného prípadu netýkajú vôbec alebo len čisto okrajovo, čím ich nemožno považovať za relevantné. Žalovaný oba rozsudky, t. j. rozsudok súdu prvej inštancie, ako aj rozsudok odvolacieho súdu, považoval za vecne správne a náležité odôvodnené, pričom poukázal na správnosť právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie, správnú aplikáciu právnych predpisov a zároveň rozsiahlosť odôvodnenia oboch rozsudkov, v ktorých oba sudy uviedli svoj správny právny názor spolu s náležitou právnou argumentáciou a obsiahli sa vyjadrili, resp. stranám sporu uviedli odpovede na všetky podstatné skutkové okolnosti danej veci tak, aby oba rozsudky spĺňali podmienku preskúmateľnosti a náležitého zistenia skutkového stavu. Navrhol preto

dovolanie žalobcu ako neprípustné odmietnuť alebo ako nedôvodné zamietnuť.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako dovolací súd uznesením z 28. februára 2023 sp. zn. 9Cdo/80/2021 dovolanie sťažovateľa odmietol. K dovolaniu založenému na § 420 písm. f) CSP uviedol, že nižšie súdy neznemožnili sťažovateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva, keď postupovali v intenciách zákonných ustanovení, a svoj postup i riadne odôvodnili, nevidiac dôvod, aby v sporovom konaní nevyžadovali zákonnú procesnú aktivitu sťažovateľa, na ktorom spočívalo dôkazné bremeno. To, že v jednom vyjadrení žalovaný uznal, že odobratie vodičského preukazu môže byť „neprijemné“, a v rozhodnutí krajského súdu v inom konaní sa takisto súd podobne vyjadril, nemožno považovať za notoriety, skutočnosti súdu známe z jeho činnosti, prípadne zhodné tvrdenia strán v spore. Práve skutočnosti, ktoré sťažovateľ v dovolaní uvádzal (stres, stresové faktory a iné dôsledky zásahu do osobnostných práv), mal v sporovom konaní preukázať, pretože tieto skutočnosti nemožno považovať pre ich individualitu (na každý subjekt dopadajú rozdielne) za notoriety. K namietanému nesprávnemu právnomu posúdeniu veci najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ nesformuloval právnu otázku, od ktorej sa mal krajský súd odkloniť, a k námietke definície skutočností všeobecne známych odkázal na časť odôvodnenia k dovolaniu pre zmätočnosť. Ani k posúdeniu závažnosti zásahu zadržania vodičského preukazu do práv fyzickej osoby podľa názoru najvyššieho súdu sťažovateľ nesformuloval právnu otázku zásadného právneho významu. Sťažovateľ len opakovane nesúhlasil so závermi nižších súdov, ktoré však dôvodili, že nestačilo len poukázať na rozhodnutie krajského súdu, v ktorom ustálil, že zadržanie vodičského preukazu je závažným zásahom do práv sťažovateľa, čo nebolo v abstraktnej rovine spochybnené, ale bolo potrebné následné preukázanie vzniku škody a nemajetkovej ujmy, ktorých náhrady sa sťažovateľ domáhal. Najvyšší súd dodal, že sťažovateľom vymedzené posúdenie otázky závažnosti zásahu zadržania vodičského preukazu do práv fyzickej osoby a nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť okrem iného tým, že musel chodiť mestskou hromadnou dopravou, ktorú denne využívajú tisíce ľudí, je až za hranicu uveriteľnosti.

5. Na základe ústavnej sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 27. novembra 2024 č.k. III. ÚS 384/2024-49 vo výroku 1. rozhodol, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/80/2021 z 28. februára 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Výrokom 2. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/80/2021 z 28. februára 2023 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Výrokom 3. uložil najvyššiemu súdu povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy konania 442,38 eura a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Výrokom 4. vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti proti uzneseniu najvyššieho súdu sp. zn. 9Cdo/80/2021 z 28. februára 2023 nevyhovel a výrokom 5. ústavnú sťažnosť proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5Co/192/2019-310 z 29. októbra 2019 odmietol. Ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu v časti týkajúcej sa dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP v otázke náhrady majetkovej škody došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy i jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby napadnuté uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (výrok 2). Povinnosťou najvyššieho súdu bude opätovne sa zaoberať kvalitou odôvodnenia rozsudku krajského súdu v rovine hodnotenia dôkazov, ktoré sťažovateľ predložil na účel preukázania svojho nároku na náhradu skutočnej škody. Zároveň najvyšší súd preskúma, či výsledok hodnotenia dôkazov predložených sťažovateľom v základnom konaní predstavuje závažný deficit v dokazovaní zakladajúci vadu zmätočnosti, a svoj záver musí odôvodniť. Pri plnení oboch povinností najvyšší súd neopomenie povahu právnych vzťahov, ktoré boli v civilnom sporovom konaní „v hre“ (body 36 a 37 nálezu). Ústavný súd zároveň skonštatoval, že najvyšší súd napadnutým uznesením v časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy označené práva sťažovateľa neporušil.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443

CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie je v časti náhrady majetkovej škody dôvodné a v časti náhrady nemajetkovej ujmy nedôvodné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

9. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

10. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namieste je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

11. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

13. V dôsledku spomenutej viazanosti (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad

rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva.

14. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej voľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

14.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmatečnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo. Dovolací súd preto cez prizmu v dovolaní uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľom namietanej procesnej vade.

14.3. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Dovolateľ, vychádzajúc z obsahu dovolania, prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP, keď vytkol odvolaciemu súdu, že sa nezaoberal jeho podstatnými tvrdeniami, uvedenými v odvolaní, ktorými nad rámec svojej zákonnej povinnosti zdôraznil povinnosť súdu postupovať v súlade s § 186 ods. 1 CSP, teda, že všeobecne známe skutočnosti sa nedokazujú, namietal i nesprávny postup súdu pri vyhodnotení zhodných skutočností medzi stranami, ktoré ak protistrana nepoprela, sa považujú za nesporné. Tým, že odvolací súd postupoval v rozpore s týmito procesnými ustanoveniami, porušil právo žalobcu na spravodlivý proces.

16. K otázke prípustnosti a dôvodnosti dovolania v časti náhrady majetkovej škody sa právne záväzne vyjadril ústavný súd vo svojom zrušujúcom náleze nasledovne v bodoch 35 až 41

„Podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach predmetnej veci bola otázka hodnotenia dôkazov (doklady o využití taxi služby) predložených sťažovateľom podstatná pre ústavnoprávne udržateľnú kvalitu odôvodnenia rozsudku krajského súdu.

Problematika zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci predstavuje veľmi citlivú oblasť vzťahu nositeľa moci a adresáta výkonu moci. Očakávanie kladené na skutočný obsah tohto zodpovednostného vzťahu spočíva predovšetkým v požiadavke, aby štát svojím správaním dokázal na každodennej báze legitimizovať svoju mocenskú autoritu proti jednotlivcovi. Ide o úlohu pre štát

veľmi delikátnu, pretože unesenie bremena zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone moci znamená, že autorita štátu sa musí skloniť pred „slabým“ jednotlivcom, ak došlo k zlyhaniu orgánov verejnej moci. Na strane druhej povinnosť niesť zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci štátu nezakazuje brániť sa, ak je požiadavka na náhradu škody neoprávnená či zisťná.

Popísaná povaha inštitútu zodpovednosti štátu za náhradu škody, ktorý má náležitý ústavný základ (čl. 46 ods. 3 ústavy), musí nájsť svoj odraz aj v súdnom procese, ktorého predmetom je uplatnené právo na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci. Garantom nastolenia spravodlivosti v uvedených právnych vzťahoch sú totiž súdy ako orgány toho štátu, ktorý je zároveň v súdnom konaní na žalovanej strane. Uvedená charakteristika neústi do požiadavky na narušenie rovnosti sporových strán v prospech žalujúcej a v neprospech žalovanej strany. Ústavný súd však považuje za osobitne dôležité, aby sa súdy v konaniach typických uplatňovaním zásady formálnej pravdy a zásady prejednávacej v maximálnej možnej miere vyhýbali formalistickému prístupu k uplatňovaniu zákonných medzí, v ktorých si poškodený môže uplatňovať svoje základné právo na súdnu ochranu.

Sťažovateľ ako adresát výkonu verejnej moci najprv „absolvoval“ priestupkové konanie, o ktorom sa dodatočne ukázalo, že bolo poznačené nesprávnym úradným postupom a rozhodnutie v ňom vydané zas vadou nezákonnosti. Následne sťažovateľ, rešpektujúc štátom ako nositeľom zodpovednosti za škodu ustanovené pravidlá, podstúpil správne súdne konanie, ktorého predmetom bolo posudzovanie zákonnosti rozhodnutia priestupkových správnych orgánov. Potom sťažovateľ naplnil zákonnú požiadavku na predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody. Napokon si uplatnil svoje právo predpísaným spôsobom - civilnou žalobou, ktorá obsahovala tvrdenia, a pripojil k nej dôkazy. Bolo preto, prirodzene, dôvodným očakávať, že aj štát ako nositeľ zodpovednosti za nezákonné rozhodnutie a nesprávny úradný postup bude rešpektovať požiadavku na odstránenie formalistického prístupu pri skúmaní splnenia procesných požiadaviek kladených na sťažovateľa ako žalobcu v civilnom spore. Ústavný súd tu znovu prízvukuje, že prezentovaná požiadavka neznamená povinnosť civilných súdov poskytnúť sťažovateľovi z plnenia procesných povinností úľavu nemajúce potrebnú oporu v zákone. Určite však znamená, že je povinnosťou súdov ako garantov spravodlivosti konajúcich v mene štátu dôkladne preskúmať obsah meritórnych procesných podaní sťažovateľa a neopomenúť námietky a výhrady v nich prednesené, ktoré priamo cieľia na základné podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu.

Krajský súd, ako už bolo uvedené, nereagoval na nespokojnosť sťažovateľa s hodnotením dôkazov, ktoré predložil na účel preukázania svojho nároku na náhradu (skutočnej) majetkovej škody. Nijako sa bližšie nezaoberal spôsobilosťou sťažovateľom predložených dôkazov (doklady o využití taxislužby) preukázať príčinnú súvislosť ako podmienku vzniku nároku na náhradu škody, a to napriek tomu, že predmetné dôkazy pochádzali práve z obdobia, počas ktorého bol sťažovateľov vodičský preukaz zadržaný. Krajský súd v spojení s okresným súdom spochybnil preukázanie účelu všetkých ciest absolvovaných taxislužbou, nijako však nenaznačil, ako by sťažovateľ mal daný účel preukazovať. V tejto súvislosti sa krajský súd nevenoval otázke primeranosti dôkazného bremena kladeného na sťažovateľa ako osobu, ktorá bola adresátom nezákonného výkonu verejnej moci. Nenaznačil, kam až mala siahať opatrnosť a predvídavosť sťažovateľa pri zaobstarávaní podkladov v kritickom čase, aby nimi mohol následne účinne preukázať príčinnú súvislosť v civilnom spore. Súd nemôže na sporovú stranu klásť také dôkazné nároky, že napriek jej vlastnej primeranej diligencii nie je v konečnom dôsledku objektívne schopná bremeno dokazovania uniesť.

Ústavný súd si je vedomý, že sťažovateľova kritika hodnotenia dôkazov nebola v odvolaní odôvodnená v samostatnej systematickej časti, nebola podporená rozsiahlymi citáciami judikatúry či odbornej literatúry a v celku odvolania charakterizovanom predovšetkým sťažovateľovými argumentmi o notorietach, nemajetkovej ujme, jeho životnom štandarde či o kvalite cestovania prostriedkami MHD mohla uniknúť pozornosti krajského súdu, prípadne budiť dojem marginálie nehodnej povšimnutia. Avšak súd ako štátom poverený arbiter sporu, v ktorom je na žalovanej strane práve štát, nesmie ignorovať taký odvolací dôvod, akým bola práve kritika hodnotenia dôkazov okresným súdom. Hodnotenie dôkazov je aktivita konajúceho sudcu odohrávajúca sa na jeho vnútornom myšlienkovom fóre, do ktorého môže

sporová strana nahliadnuť len natoľko, nakoľko toto internum iudicis v odôvodnení svojho rozhodnutia odhalí. Preto je povinnosť odôvodniť hodnotenie dôkazov mimoriadne významnou a ak je podľa ustálenej judikatúry požiadavka na riadne odôvodnenie rozhodnutia obsahom práva na spravodlivý proces, potom aj najvyšší súd bol povinný zaoberať sa v rámci rozhodovania o dovolaní sťažovateľa založenom práve na dôvode podľa § 420 písm. f) CSP kvalitou odôvodnenia rozsudku krajského súdu v časti vyhodnotenia dôkazov náležitým spôsobom a pri plnom zohľadnení už popísanej jedinečnej povahy zodpovednostného vzťahu medzi štátom a jednotlivcom. K tomu ústavný súd dodáva, že sťažovateľ v dovolaní založenom na § 420 písm. f) CSP nedôvodil iba témou notoriety a nesporných skutočností podľa § 186 ods. 1 a 2 CSP, ale, ako to uvádza aj samotný najvyšší súd v bode 2 na strane 9 a v bode 16 na strane 15 napadnutého uznesenia, predniesol i kritiku odôvodnenia odvolacieho rozsudku. Krátkym a všeobecným odmietnutím tejto kritiky v bode 16 napadnutého uznesenia najvyšší súd nenaplnil svoju zákonom uloženú prieskumnú povinnosť spôsobom súladným so základným právom sťažovateľa na súdnu ochranu a s jeho právom na spravodlivé súdne konanie.

Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v dovolaní založenom na § 420 písm. f) CSP sťažovateľ taktiež predniesol rovnakú kritiku hodnotenia dôkazov, aká bola obsahom jeho odvolania (strana 5 dovolania). Pritom samotný najvyšší súd in abstracto v bode 10 svojho napadnutého uznesenia konštatoval, že v konaní o dovolaní podľa § 420 písm. f) CSP je oprávnený kontrolovať postup odvolacieho súdu v procese zisťovania skutkového stavu veci a že môže vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté závažnými deficitmi v dokazovaní (napr. deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov). Z odôvodnenia napadnutého uznesenia však už in concreto nemožno zistiť, či a ako sa tohto svojho oprávnenia, využitia ktorého sa sťažovateľ v mimoriadnom oprávnom prostriedku dovoľoval, najvyšší súd zhostil. Aj v tejto rovine preto považuje ústavný súd sťažnostnú kritiku sťažovateľa o nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu za dôvodnú.“

17. K otázke prípustnosti a dôvodnosti dovolania v časti náhrady nemajetkovej ujmy sa právne záväzne vyjadril ústavný súd vo svojom zrušujúcom náleze nasledovne v bodoch 42. až 46.

„Opačný postoj ústavný súd zaujíma k časti napadnutého uznesenia, ktorá súvisela s náhradou nemajetkovej ujmy uplatnenou sťažovateľom v civilnom spore. Sťažovateľ totiž na účel preukázania nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom žiadne dôkazy v základnom konaní nepredložil. Od toho sa potom odvíja aj záver o ústavnej udržateľnosti záveru najvyššieho súdu uvedeného v bode 16 napadnutého uznesenia, ktorým vyhodnotil odôvodnenie rozsudku krajského súdu (v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu) ako dostatočné. Sťažovateľ namieta, že krajský súd nijako nereagoval na odvolaciu argumentáciu o notoriety a o zhodných tvrdeniach sporových strán.

K tomu považuje ústavný súd za potrebné pripomenúť, že okresný súd zamietavý rozsudok založil na neunesení dôkazného bremena sťažovateľa týkajúceho sa vzniku nemateriálnej ujmy, ako aj príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a nesprávnym úradným postupom na jednej strane a nemateriálnou ujmovou na strane druhej.

V závere svojho odvolania sťažovateľ v prospech existencie zásahu do svojich osobnostných práv v dôsledku zadržania vodičského preukazu argumentoval potrebou použitia § 186 ods. 1 CSP (notoriety). Založil ju na počte evidovaných osobných motorových vozidiel v Slovenskej republike, z čoho po prepočítaní na počet obyvateľov má podľa jeho názoru vyplývať, že každá priemerná domácnosť má k dispozícii zvyčajne dve osobné vozidlá a že tieto vozidlá sú využívané na vlastnú prepravu v čase, ktorý si sami zvolia. Na takto sťažovateľom chápanú podstatu notoriety podľa názoru ústavného súdu nebolo povinnosťou krajského súdu odpovedať tak, ako to vyžaduje judikatúra ESR a ústavného súdu o otázkach podstatných pre poskytovanie súdnej ochrany. V sťažovateľovej veci nebolo sporným, že po zadržení vodičského preukazu nemohol potreby svojho pracovného a súkromného života zabezpečovať osobným motorovým vozidlom, a teda v čase, ktorý si sám zvolí. Podľa názoru okresného súdu bolo potrebné, aby sťažovateľ uniesol dôkazné bremeno o vzniku nemajetkovej ujmy práve jemu a pri

zohľadnení okolností práve jeho každodenného života. To, že sťažovateľ dokonale pozná okolnosti a rozvrh svojho každodenného života, neznamena, že sa rovnako v jeho pomeroch orientuje aj súd konajúci v jeho spore. Preto aj okolnosti, ktoré sa sťažovateľovi javia ako samozrejmé, priam nevyžadujúce dokazovanie, je potrebné v civilnom sporovom konaní preukazovať, obzvlášť ak je v pozícii žalujúcej strany. Z rekapitulácie k jeho žalobe predložených dôkazov obsiahnutej v rozsudku okresného súdu i krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ preukazoval iba prvú podmienku nároku na náhradu škody, teda nezákonnosť rozhodnutia o zadržaní vodičského preukazu a nesprávnosť úradného postupu správneho orgánu. V popísaných okolnostiach nebolo na strane sťažovateľa dôvodné očakávať, že konajúci súd bude považovať za notoriu miesto bydliska sťažovateľa, miesto, kde vykonáva zamestnanie, miesto, kde jeho dieťa navštevuje školu, ako aj vzdialenosti medzi nimi, ďalej športové aktivity sťažovateľa, chov domácich zvierat, prípadne ďalšie skutkové okolnosti, a napokon aj z nich vyplývajúce komplikácie pri náhradnom využívaní mestskej hromadnej dopravy, ako aj stresové dôsledky obmedzení plynúcich prípadne zo zadržania vodičského preukazu. Ak teda všetky sťažovateľom uvádzané okolnosti krajský súd nepovažoval za potrebné explicitne vyhodnocovať z hľadiska toho, či sú alebo nie sú notoriemi (zvlášť, keď sám sťažovateľ považoval za notoriu iba celkom všeobecné údaje o počte osobných vozidiel v Slovenskej republike matematicky prepočítané na počet obyvateľov), ale odkázal na závery okresného súdu o neunesení dôkazného bremena sťažovateľa a stotožnil sa s nimi, nemožno to posúdiť ako rozpor s právom na spravodlivý súdny proces v dôsledku nezrozumiteľnosti odôvodnenia odvolacieho rozsudku, prípadne nedostatočnosti odpovedí na otázky podstatné pre poskytnutie súdnej ochrany sťažovateľovi v odvolacom konaní.

Nadväzne na uvedené hodnotí ústavný súd nielen ako ústavne udržateľné, ale aj ako správne závery, ktoré najvyšší súd k dovolacej argumentácii sťažovateľa uviedol, keď konštatoval, že sťažovateľ ako dovolateľ zjavne účel a zmysel notorií nepochopil, následne vysvetlil podstatu notorií a uzavrel, že nižšie súdy postupovali v intenciách zákonných ustanovení, keď nevideli dôvod, aby v sporovom konaní nevyžadovali zákonnú procesnú aktivitu sťažovateľa, na ktorom spočívalo dôkazné bremeno.

V rovine požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy považuje ústavný súd záver najvyššieho súdu o dostatočnosti odôvodnenia rozsudku krajského súdu za ústavne udržateľný. Krajský súd výstižne odkázal na dôvody prvoinštančného rozsudku, podľa ktorých pri posudzovaní intenzity zásahu je za určujúce hľadisko potrebné považovať charakter konania, v ktorom ujma vznikla, keďže ujma vzniknutá v ne/sporovom konaní môže byť iná ako ujma vzniknutá v exekučnom konaní, a rovnako treba rozlišovať medzi konaním civilným, trestným či správnym a napokon treba vziať osobitne na zreteľ aj predmet konania z hľadiska jeho významu pre stranu (trestné konanie, konanie starostlivosti o maloletých, o osobnom stave, pracovnoprávne spory, konania týkajúce sa života a zdravia) a ochrany akých práv či právom chránených záujmov sa v ňom dovoľáva, s prihliadnutím aj na jej osobné pomery či iné konkrétne skutkové okolnosti každého individuálneho prípadu (vysoký vek, zdravotný stav a pod.); zvýšený význam predmetu konania pre osobu poškodeného musí táto osoba v konaní nielen tvrdiť, ale aj spoľahlivo doložiť. Už len z uvedeného demonštratívneho výpočtu vyplýva, že vznik, no predovšetkým rozsah nemajetkovej ujmy, nebolo možné v sťažovateľovom konaní preukazovať iba tým, že v zrušujúcom rozsudku správneho súdu bolo zadržanie vodičského preukazu bez akýchkoľvek ďalších vysvetlení a konkretizácií charakterizované ako závažný zásah. Takisto vyjadrenie žalovaného, ktorým uznal zadržanie vodičského preukazu ako nepríjemné či zaťažujúce, nemožno prostredníctvom § 186 ods. 2 CSP vyhodnotiť ako zakladajúce povinnosť konajúceho súdu považovať za preukázanú sťažovateľom požadovanú výšku nemajetkovej ujmy. Krajský súd aj v súvislosti so sťažovateľom tvrdeným stresom, ktorý mu mal byť spôsobený zadržaním vodičského preukazu, poukázal na možnosť znaleckého dokazovania. Ak najvyšší súd v rovine požadovanej nemajetkovej ujmy vyhodnotil odôvodnenie rozsudku krajského súdu ako dostatočné, jeho záver je nearbitrárny a ústavne akceptovateľný.“

18. Sumarizujúc vyššie citované závery ústavného súdu dovolací súd konštatuje, že v časti náhrady majetkovej škody odvolací súd svojím postupom v procese dokazovania, ako aj nedostatočnosťou odôvodnenia, založil procesnú vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je v tejto časti prípustné aj dôvodné a potrebné je napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu

v časti náhrady majetkovej škody zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V časti náhrady nemajetkovej ujmy dovolací súd procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP nezistil, dovolanie je v tejto časti neprípustné a je potrebné ho odmietnuť.

19. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

19.1. Právny posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

19.2. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

19.3. V preskúmvanej veci dovolateľ v dovolaní uviedol, že uplatňuje dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 432 ods. 1 CSP, ktorý postavil na konštatovaní, že právne posúdenie v tomto prípade spočívalo aj vo vyriešení otázky či skutočnosti, na ktoré vo svojich jednotlivých podaniach odkazoval žalobca ako najmä stres, stresové faktory a iné dôsledky zásahu do osobnostných práv z dôvodu nezákonného odobratia vodičského preukazu a jeho rozsah pre osobu, ktorá používa osobné vozidlo na dennej báze naplňajú definíciu skutočností všeobecne známych podľa § 186 ods. 1 CSP, ktoré nie je potrebné osobitne dokazovať“.

20. Dovolací súd dospel k záveru, že žalobca nevymedzil právnu otázku, od ktorej sa mal odvolací súd odkloniť pri svojom rozhodovaní a tým nenaplnil predpoklady uvedené v § 421 ods. 1 písm. a) CSP vo vzťahu k § 432 CSP, a k námietke definície skutočností všeobecne známych podľa § 186 ods. 1 CSP odkazuje dovolací súd na odôvodnenie pod bodom 42 a nasl. citovaného nálezu ústavného súdu. Nad rámec uvedeného dovolací súd dodáva, že práve skutočnosti, ktoré dovolateľ uvádza (stres, stresové faktory a iné dôsledky zásahu do osobnostných práv), mal v sporovom konaní preukázať, ak chcel uniesť dôkazné bremeno tvrdenia, nakoľko tieto skutočnosti nemožno považovať, pre ich individualitu (na každý subjekt dopadajú rozdielne) za notoriety.

21. K dôvodnosti dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v ktorom dovolateľ opätovne poukázal na to, že právne posúdenie veci spočívalo predovšetkým na vyriešení otázky, či došlo k naplneniu podmienok stanovených zákonom č. 514/2003 Z. z. pre vznik nároku na náhradu škody a nemajetkovej ujmy a uviedol, že : „ posúdenie otázky závažnosti zásahu zadržania vodičského preukazu do práv fyzickej osoby má vo svojich dôsledkoch priamo a bezprostredne vplyv na právne posúdenie existencie nároku na náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, ktorá fyzickej osobe vznikne v dôsledku neoprávneného zadržania vodičského preukazu, kedy evidujeme existenciu súdnych rozhodnutí, ktoré závažnosť takéhoto zásahu explicitne deklarujú, a to napr. právny názor Krajského súdu v Bratislave v konaní č.k. 2S 252/2013, ktorý v predmetnej veci ustálil, že zadržanie vodičského preukazu je závažným zásahom do práv žalobcu ako fyzickej osoby. I keď rozhodnutia v obdobných

prípadoch nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu tak ako to vyžaduje zákonom ustanovený dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ani ustálenú rozhodovaciu prax iných najvyšších súdnych autorít, dovoláme so dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom však navrhujeme zohľadniť aj vyššie cit. rozhodnutie týkajúce sa závažnosti zásahu do osobnostných práv z dôvodu nezákonného odobratia vodičského preukazu, ktoré napriek tomu, že nejde o rozhodnutie najvyšších súdnych autorít, predstavuje doposiaľ zavedenú prax rozhodovania, na základe ktorej mohli mat strany sporu legitímne očakávanie, že vo vzťahu k predmetu sporu bude súd rozhodovať primerane tejto praxi,“ dovolací súd uvádza, že dovolateľ opätovne nevymedzil právnu otázku, ktorá nebola v praxi dovolacieho súdu doposiaľ riešená ako predpoklad prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

21.1. Žalobca vo vymedzení dôvodov prípustnosti svojho dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP len opakovane uvádza svoj nesúhlas so záverom prijatým súdmi, ktoré však jednoznačne ustálili, že ak chcel žalobca preukázať svoj nárok, nestačilo len poukázať na rozhodnutie krajského súdu, v ktorom ustálil, že zadržanie vodičského preukazu je závažným zásahom do práv žalobcu, čo nebolo v abstraktnej rovine spochybnené, avšak bez následného preukázania vzniku škody a nemajetkovej ujmy, ktorých sa žalobca domáhal.

22. Z uvedeného je zrejmé, že nebolo možné uskutočniť meritórny dovolací prieskum, nakoľko obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecne koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade dokonca porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

23. K otázke prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP sa právne záväzne vyjadril ústavný súd vo svojom zrušujúcom náleze nasledovne v bodoch 49. až 52.

„K úvahe, či stres, stresové faktory a iné dôsledky zásahu do osobnostných práv z dôvodu nezákonného odobratia vodičského preukazu a jeho rozsah pre osobu, ktorá používa osobné vozidlo na dennej báze, napĺňajú definíciu notorií, ktoré nie je potrebné osobitne dokazovať, najvyšší súd uviedol, že sťažovateľ nesformuloval právnu otázku, od ktorej sa mal krajský súd odkloniť. Tento záver najvyššieho súdu nepovažuje ústavný súd za ústavne neudržateľný, pretože krajský súd sa skutočne explicitne povahou skutkových okolností uvádzaných v sťažovateľovom odvolaní ako notorií nezaoberal (ústavný súd už vysvetlil udržateľnosť záveru najvyššieho súdu, že z hľadiska kvality odôvodnenia odvolacieho rozsudku tým nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces). Je preto zjavné, že od tejto otázky rozsudok odvolacieho súdu nezávisel.

K druhej otázke o posúdení závažnosti zásahu do práv fyzickej osoby, ktorá má mať priamo a bezprostredne vplyv na právne posúdenie existencie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zadržania vodičského preukazu, keď existujú súdne rozhodnutia, ktoré závažnosť takéhoto zásahu explicitne deklarujú, najvyšší súd okrem nesprávneho hodnotenia, že nejde o otázku zásadného právneho významu, tiež uviedol, že v abstraktnej rovine krajský súd nespochybnil závažnosť predmetného zásahu, avšak vyžadoval konkrétnejšie preukázanie vzniku a hlavne rozsahu nemajetkovej ujmy z tohto zásahu vyplývajúcej. Ani v tomto prípade preto nemožno odmietnutie sťažovateľovho dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, teda z dôvodu nevymedzenia dovolacích dôvodov spôsobom, ktorý vyžaduje zákon, vyhodnotiť ako odmietnutie spravodlivosti s priamym negatívnym dopadom na základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu, resp. na jeho právo na spravodlivé súdne konanie.

Odmietnutím dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci najvyšší súd nevybočil z medzí, ktoré mu pre poskytovanie súdnej ochrany v dovolacom konaní ustanovuje zákon. Platí to aj napriek vysloveniu niektorých najvyšším súdom abstraktne formulovaných názorov, ktoré ústavný súd v objektívnej rovine nepovažuje za súladné so zákonnou koncepciou dovolania (bod 47). V

subjektívnej rovine sťažovateľovej veci však nemali za následok negatívny dopad na ním označené práva, preto nemohli slúžiť ako dôvod na prijatie ústavnej sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie s perspektívou vyhovujúceho výroku meritórneho nálezu ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov najvyšší súd napadnutým uznesením v časti týkajúcej sa nemajetkovej ujmy označené práva sťažovateľa neporušil.“

24. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že je nevyhnutné v tejto časti odmietnuť podané dovolanie podľa § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

25. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Povinnosťou odvolacieho súdu bude znova rozhodnúť o odvolaní žalobcu v časti náhrady majetkovej škody, napraviť závažné deficity v procese dokazovania, tak ako boli podrobne špecifikované v bodoch 37 až 40 odôvodnenia nálezu ústavného súdu sp.zn. III. ÚS 384/2024, dôsledne sa vysporiadať so všetkými relevantnými odvolacími námietkami a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť.

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok